

ข่าวสารญาณเวศก

สำนักงาน: วัดญาณเวศกวัน ต.บางกระพิก อ.สามพราน จ.นครปฐม 73210 โทรศัพท์ 02-889-4396, 02-482-7365, 02-482-7375 โทรสาร กด 103
www.watnyanaves.net • พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ • พระภิกษุ กุศลอนุโก • พระชัยยศ พุกธิวิโร • พระปณต คุณวฑฺฒโน • กานดา อารยวงษ์ (081-757-0768)

ออกพรรษา-กอดกฐิน ๒๕๕๔

มีกิจกรรมและเรื่องที่น่าสนใจ ดังนี้

ตักบาตรเทโว

วัดญาณเวศกวัน กำหนดการทำบุญตักบาตรเทโวประจำปี ในวันพุธที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีกำหนดการดังนี้

๐๖.๑๕ น. บุปผากแห่งพิถี

- พุทธบริษัทพร้อมกันที่อุโบสถวัดญาณเวศกวัน
- ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีล วัชชี
- พระสงฆ์สดกถาถวายพรพระ
- ประธานสงฆ์กล่าวธรรมกถา
- ถวายเชิฐพระพุทธรูปมาประดิษฐานนำแถวพระสงฆ์

๐๖.๓๐ น. พิธีตักบาตรเทโว

- ญาติโยมเข้าประจำโต๊ะ เตรียมตักบาตร
- พระพุทธรูป ๑ องค์ และพระสงฆ์ ๒๒ รูป
รับบิณฑบาต
- เสร็จแล้วเป็นจบพิธี

กฐินสามัคคี ประจำปี ๒๕๕๔

นายจรรุญ - ม.ด.จรรุญวัฒนา ชินธรรมมิตร บุตรีชิตา พร้อมด้วยญาติมิตรวิสาสิกชน ได้เจริญศรัทธาร่วมเป็นเจ้าภาพทอดกฐินในวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ มีกำหนดการดังนี้

๐๘.๐๐ น. พิธีเจริญพระพุทธมนต์ฉลององค์กฐิน

- ญาติมิตรผู้มาร่วมทำบุญ พร้อมกัน ณ อุโบสถ
- นายจรรุญ ชินธรรมมิตร จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- อาราธนาศีล วัชชี
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

๐๘.๔๕ น. พิธีทำบุญทอดกฐิน

- เจ้าภาพกล่าวคำถวายผ้ากฐิน

- พระสงฆ์อธิษฐาน
- คณะเจ้าภาพถวายเครื่องบริวารกฐินและไทยธรรม
- ประธานสงฆ์ กล่าวสัมโมทนียกถา
- พระสงฆ์อนุโมทนา และประพรมน้ำพระพุทธมนต์

๑๑.๑๕ น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. ผู้มาร่วมงาน รับประทานอาหารกลางวัน
เสร็จแล้วเป็นจบพิธี

๓ มหาวิทยาลัย ถวายปริญญา

ในช่วงใกล้ๆ นี้ มีมหาวิทยาลัยต่างๆ แจ้งว่าจะนำปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตมาถวายแก่พระพรหมคุณาภรณ์ รวม ๓ แห่ง แต่ตั้งที่ทราบกันว่า พระพรหมคุณาภรณ์อยู่ในระยะอาพาธ และไปพักจำพรรษาในชนบท บางช่วงต้องงดพูด จึงได้แจ้งว่าไม่อาจเข้าพิธีและไม่ขอรับกอนให้ทางมหาวิทยาลัยมีภาระในเรื่องนี้ แต่ท่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยก็มีน้ำใจเอื้อเฟื้ออย่างสูง ได้มาประกอบพิธีถวายปริญญาที่วัดญาณเวศกวัน โดยพระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ รองเจ้าอาวาส เป็นผู้รับฝากไว้ทั้ง ๓ รายการ คือ

๑. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดย ร.ศ. ดร.ปราณี ตั้งชะตวรรธน อธิการบดี พร้อมคณะ เป็นผู้แทนนำถวายปริญญา นิเทศศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เมื่อวันที่ ๑๑ ส.ค. ๒๕๕๔
๒. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี โดย ดร.วิวัฒน์ ดิษยะคริน สัตยรักษ์ อธิการบดี พร้อมคณะ เป็นผู้แทนนำถวาย ปริญญาศึกษาศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เมื่อวันที่ ๑๗ ก.ย. ๒๕๕๔
๓. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดย ศ. ดร.กัลยาณี คุณมี คณบดีคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พร้อมด้วยคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ เป็นผู้แทนนำถวาย ปริญญาปรัชญาคณะคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พัฒนาทรัพยากรมนุษย์) เมื่อวันที่ ๒๖ ก.ย. ๒๕๕๔

ประกาศวัดญาณเวศกวัน

ที่ ๔/๒๕๕๔

เรื่อง ประกาศนามพระวิธานาธิการ

ตามมติสงฆ์วัดญาณเวศกวัน ในการประชุมเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๔ ได้พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุ ๒ รูป เป็นพระวิธานาธิการ ผู้ดูแลและดำเนินกิจการทั่วไปของวัด โดยประสานงานทางพฤตินัย กับความรับผิดชอบทางนิตินัยของประธานและรองประธานแห่งที่ประชุมสงฆ์วัดญาณเวศกวัน

ฉะนั้น จึงประกาศนามพระวิธานาธิการ ๒ รูป ดังต่อไปนี้

๑. พระปิยะลักษณะ ปญญาโร เป็น พระวิธานาธิการ รูปที่ ๑

๒. พระปณต คุณวฑฺฒ เป็น พระวิธานาธิการ รูปที่ ๒

ทั้งนี้ มีวาระการปฏิบัติหน้าที่ ๔ เดือน นับแต่ได้รับมติที่ประชุมที่กล่าวมานั้น เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ

รองเจ้าอาวาส

ลงนามแทนเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน

กิจกรรมจิตอาสา

ญาติโยมที่มาวัดเนื่องๆ ปวารณาเรื่องการทำบุญด้วยไวยาวัจจย พร้อมทั้งเสนอกิจที่ประสงค์จะทำไว้หลายอย่าง บ้างก็เป็นงานประจำที่ผู้สันทนงงานวัดทำอยู่แล้ว บ้างก็เป็นกิจกรรมเผยแพร่ธรรมอื่นๆ ที่พระสงฆ์ คณงานวัดและอุบาสกอุบาสิกาแบ่งกันไปทำ

เพื่อสนองจิตเจตนานั้น วัดจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีจิตอาสา ได้เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ เป็นบุญศึกษาเพื่อเข้าใจถึงความหมายและแนวทางของการทำงานอาสาสมัคร โดยเลือกทำงานที่ตนสนใจอย่างอิสระ ไม่มีภาระผูกพัน และไม่มีการยัดงานนั้นไว้เป็นของเฉพาะตน

ทั้งนี้ มีหลักว่า วัดเป็นจุดบรรจบระหว่างผู้ที่สนใจจะช่วยงานกับงานวัดที่เหมาะสม โดยไม่มีการชักชวนหรือเรียกร้อง มีวิธีปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ผู้ทำอาสา วัด และพระศาสนา

ผู้สนใจ สามารถสอบถามรายละเอียดต่างๆ ได้ที่ คุณดำรงค์ (ต่อม) ณ ห้องประชาสัมพันธ์ ท้ายศาลาบำเพ็ญกุศล

หนังสือใหม่

๑. พระไตรปิฎกอยู่นี่: อยู่ที่ชวชนกันไม่ประมาณในการศึกษา

จากข้อเขียนเพื่อตอบคำถาม เรื่องคำแปลในพระไตรปิฎกภาษาไทย และบางอย่างที่ควรรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎกในเมืองไทย พร้อมทั้งคำอธิบายการแปลความเรื่องติกาบท ๑๕๐ ซึ่งเป็นที่สนใจของพุทธศาสนิกชนมาเป็นระยะเวลานานพอสมควร วัดญาณเวศกวันได้พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา

๒. แก้อัฒหาข้างหน้าเดี่ยวแต่นี้

รวมข้อเขียน ๒ เรื่องล่าสุดของพระพรหมคุณาภรณ์ คือ พระไตรปิฎกอยู่นี่: อยู่ที่ชวชนกันไม่ประมาณในการศึกษา และ ศึกษาและแก้ปัญหานี้ในการศึกษา โดยข้อเขียนขึ้นหลัง ปวารณาบทความทางอินเทอร์เน็ตที่มีกรกล่าวหาอย่างรุนแรง ต่อผู้เขียนเรื่อง พระไตรปิฎกอยู่นี่ พระพรหมคุณาภรณ์จึงถือเป็นโอกาสที่จะได้สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้เพิ่มพูนและให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์และความสำคัญของพระไตรปิฎกฉบับแปล

หนังสือรวม ๒ ข้อเขียนนี้ ม.ล.จารุวัฒนา ชินธรรมมิตร เจ้าภาพกฐินในปีนี้ ขออนุญาตเพื่อพิมพ์แจกให้กับผู้ที่มาร่วมงาน

๓. ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่

จากคำบรรยายให้แก่ นักศึกษาปริญญาเอก เมื่อปี ๒๕๓๙ พิมพ์เป็นหนังสือครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ และขาดช่วงพิมพ์ไปนานพอสมควร วัดญาณเวศกวันจึงจัดพิมพ์ใหม่เพื่อแจกในฤกษ์กฐินปีนี้ เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมโครงสร้างการพัฒนาคน โดยเริ่มจากเยาวชนเป็นพื้นฐาน

๔. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

บทความที่รวมพิมพ์เป็นหนังสือเล่มนี้ เขียนขึ้นเมื่อ ๓๓ ปีที่แล้ว ในวาระแห่งเทศกาลต่างๆ ระหว่างที่ผู้เรียบเรียงพักอยู่ที่ วัดวชิรธรรมบทที่ป นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

หนังสือนี้ ว่าด้วยวันสำคัญสืบมาในวัฒนธรรมประเพณีไทย โดยเลือกเฉพาะที่เป็นวันหยุดราชการ คือวันสงกรานต์ และเน้นที่วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งนำมาแสดงทั้งหมดเท่าที่ควร

ตอบ ๓ คำถาม

คุณหมอกาญจนา เกษสอาด (เมื่อไปดูแลจัดการเรื่องอาพาธของพระพรหมคุณาภรณ์ ที่โรงพยาบาล คราวที่แล้ว) ได้ปวารณาความสงสัยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ๓ อย่าง เช่น การสร้างห้องอบตัวขึ้นในวัด เพื่อให้พระเข้าไปใช้นั้น สมควรหรือไม่อย่างไร มีวัดบาง

แห่ง ทำห้องเช่นนั้นขึ้นมา และโยมเห็นว่าน่าจะเป็นของสำหรับชาวบ้านมากกว่า

ต่อมา พระพรหมคุณาภรณ์ ได้ฝากคำตอบมาในแง่ที่เป็นเรื่องน่ารู้ ดังนี้

๑. เรื่อง ชันดาฆระ - เรือนไฟ - sauna

เมื่ออนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างพระเชตวัน ก็มีเรือนไฟ (ชันดาฆระ) อยู่ในรายการก่อสร้างด้วย (วินย.๗/๒๕๖/๑๑๑)

พุทธานุญาตให้มีเรือนไฟ มีพร้อมกับพุทธานุญาตที่จงกรมตามคำทูลขอของหมอชีวก ตามเรื่องในพระวินัยปิฎก (วินย.๗/๗๗/๒๕๖) ว่า ชาวเมืองเวสาลีหมั่นเวียนถวายภัตตาหารอย่างประณีตต่อเนื่องกันไปไม่ขาดตอนเลย ภิกษุทั้งหลายจึงแต่อาหารที่ประณีต ร่างกายก็หมักหมมของเสียอื้อคือ มีอาพาธมาก

ฝ่ายหมอชีวกโกมารภักมีกิจธุระบางอย่าง เดินทางจากราชคฤห์ไปเวสาลี ได้เห็นภิกษุทั้งหลายเป็นอย่างนั้น จึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบทูลขอว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เวลานี้ ภิกษุทั้งหลายมีร่างกายหมักหมมของเสีย มีอาพาธมาก ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าได้โปรดทรงอนุญาต ที่จงกรม และเรือนไฟ แก่ภิกษุทั้งหลาย ด้วยวิธีการอย่างนี้จะช่วยให้ภิกษุทั้งหลายมีอาพาธน้อย”

ลักษณะทั่วไป

- เป็นเรือนใหญ่ ภิกษุเข้าไปอบตัวอยู่ในนั้นพร้อมกันมากหลายรูป เรือนอาจจะสูง มีบันไดขึ้นไป
- มีที่ก่อไฟหรือเตาไฟอยู่ในนั้น และอาจมีปล่องไฟด้วย (ถ้าเรือนไฟเล็ก เตาอยู่ด้านหนึ่ง ถ้าเรือนใหญ่ เตาอาจอยู่กลาง)
- มีที่ใส่เก็บน้ำ มีการใช้น้ำ ใช้ดินเหนียว (ที่สำคัญคือเอาดินเหนียวทาหน้าไม่ให้ถูกไฟลน) มีรางน้ำที่แช่ดินเหนียว
- พื้นมักแฉะ ต้องคอยล้าง และมีการปูพื้นด้วยอิฐ หิน หรือไม้ และ มีทางระบายน้ำ
- ตามปกติ ภิกษุแต่ละรูป นั่งบนตั่ง (หรือเก้าอี้) ซึ่งมีในนั้น หรือ ถัดติดตัวเข้าไป
- หลังจากอบตัวในเรือนไฟแล้ว ก็ออกไปอาบน้ำ
- นอกจากเรือนไฟแล้ว อาจมีศาลาข้างเรือนไฟอีกด้วย (เป็นที่พักกันฝน เช่นไว้ชั่วคราวเข้าไปในเรือนไฟ แต่ในเรือนไฟก็มีราวผ้า)

พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติ ชันดาฆระวัตร คือ ข้อปฏิบัติเชิงมารยาทในการใช้เรือนไฟ ไว้ด้วย ถ้าวัตรนี้ ก็จะมองเห็นรูปลักษณะของเรือนไฟชัดขึ้นอีกบ้าง ชันดาฆระวัตรมีดังนี้ (วินย.๗/๔๓๒/๒๓๕)

ภิกษุใดไปสู่เรือนไฟก่อน ถ้ามีขี้เถ้ามก พึงเทขี้เถ้ำทิ้งเสีย ถ้าเรือนไฟรก พึงกวาดเสีย ถ้าข่านภายนอกรก พึงกวาดเสีย ถ้าบริเวณ ชุ่มประดู ศาลาเรือนไฟรก พึงกวาดเสีย พึงบดจุณ (แป้งที่ใช้ในการอาบน้ำ) ไว้ พึงแช่ดินเหนียว พึงตักน้ำใส่รางน้ำไว้

เมื่อจะเข้าไปสู่เรือนไฟ พึงเอาดินเหนียวทาหน้า ปิดข้างหน้าข้างหลังแล้ว จึงเข้าไปสู่เรือนไฟ ไม่พึงนั่งเบียดเสียดพระเถระ

ไม่พึงเกียดกันอาสนะภิกษุใหม่ ถ้าอุตสาหะ พึงทำปริกรรม (ช่วยจัดเตรียมต่างๆ เช่น เอาดินเหนียว เอาน้ำมาให้) แก่พระเถระในเรือนไฟ เมื่อออกจากเรือนไฟ พึงถือตั้งสำหรับเรือนไฟ แล้วปิดข้างหน้าข้างหลัง ออกจากเรือนไฟ

ถ้าอุตสาหะ พึงทำปริกรรม (เช่น ช่วยนวดพื้นให้) แก่พระเถระแม้ในน้ำ ไม่พึงอาบน้ำข้างหน้าพระเถระ แม้เหนือน้ำก็ไม่พึงอาบ อาบน้ำแล้ว เมื่อจะขึ้น พึงให้ทางแก่พระเถระผู้จะลง

ภิกษุใดออกจากเรือนไฟภายหลัง ถ้าเรือนไฟเปรอะเปื้อน พึงล้างให้สะอาด พึงล้างรางแช่ดิน เก็บตั้งสำหรับเรือนไฟ ดับไฟ ปิดประตู แล้วจึงหลีกไป

๒. เรื่อง อาบัติในการพูดเท็จ

การพูดเท็จ ทำให้พระภิกษุต้องอาบัติ (มีความผิด) ได้หลายระดับ ตั้งแต่หนักที่สุด คือ อวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตน เช่น อวดว่าได้ฌานโดยไม่เป็นจริง ต้องอาบัติปาราชิก ขาดจากความเป็นภิกษุ ในที่นี้ จะพูดถึงเฉพาะอาบัติชั้นที่เบาหน่อย คือ

ก) พูดเท็จทั้งที่รู้ เรียกว่า สัมปชานมุสสาวาท ต้องอาบัติปาจิตตีย์

ข) รับปากรับคำเขาแล้ว ไม่ทำตาม ต้องอาบัติทุกกฏเพราะรับคำ เรียกว่า ปฏิสสวทุกกฏ (ตอนรับปาก ไม่ได้ตั้งใจหลอกเขา แต่ตอนไม่ทำตามที่พูดนั้น ตั้งใจ)

ถ้าอ่านเรื่องที่เป็นต้นบัญญัติ ก็อาจจะเข้าใจชัดเจนโดยไม่ต้องอธิบายเลย จึงขอเล่าเรื่องต้นบัญญัติที่เวลานั้น พอได้ความ

ก) พูดเท็จทั้งที่รู้ เรียกว่า สัมปชานมุสสาวาท ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เรื่องมีว่า (วินย.๒/๑๗๓/๑๕๓) เมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ

พระเชตวัน มีภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าพระหัตถะศากยบุตร เป็นคนพูดลบลับ ท่านเจรจายู่กับพวกเดียรถีย์ กล่าวปฏิเสธแล้วรับ รับแล้วปฏิเสธ เขาเรื่องหนึ่งกลบเกลื่อนอีกเรื่องหนึ่ง พูดเท็จทั้งๆ ที่รู้อยู่ ตั้งข้อกำหนดหมายได้ไว้แล้ว ก็พูดปิดไปเสีย

พวกเดียรถีย์พากันกล่าวโทษติเตียนโพชนา ภิกษุทั้งหลายได้ยิน ก็เข้าไปไต่ถามพระหัตถะศากยบุตรว่าเป็นความจริงอย่างที่พวกเดียรถีย์ติเตียนไหม พระหัตถะศากยบุตรก็บอกว่า พวกเดียรถีย์เหล่านั้น เราต้องเอาชนะด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เราไม่ควรยอมให้เดียรถีย์พวกนั้นได้ชัยชนะ

บรรดาภิกษุผู้ใคร่ต่อสิกขา ก็พากันติเตียนพระหัตถะศากยบุตร แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแก่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์ แล้วทรงสอบถามพระหัตถะศากยบุตรทูลรับว่าจริง พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนพระหัตถะศากยบุตรโดยอเนกปริยาย แล้วทรงบัญญัติสิกขาบท

แก้ภิกษุทั้งหลายว่า “เป็นปกติดี ในเพราะสัมปชานมุสาวาท”

ข) อาบัติทุกกฎเพราะรับคำแล้วไม่ทำตาม (ปฏิสททุกกฎ)

เรื่องมีว่า (วินย.๔/๒๒๑/๓๐๑) พระอุพนนทศากยบุตร ถวายปฏิญาณแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลว่า จะจำพรรษาในวันเข้าพรรษาค้นท่านไปสู่อาวาสนั้น แต่ในระหว่างทางได้พบอาวาส ๒ แห่งมีจีวรมาก จึงคิดว่า ถ้ากระไรเราจะจำพรรษาทั้ง ๒ วัดนี้เลย โดยวิธีนี้ จีวรเป็นอันมากก็จักบังเกิดแก่เรา คิดแล้วก็จำพรรษาในอาวาส ๒ แห่งนั้น

พระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงติเตียนว่า พระคุณเจ้าอุพนนทศากยบุตร ให้ปฏิญาณแก่เราว่าจะจำพรรษา ไฉนจึงได้ทำให้คลาดเสียเล่า พระผู้มีพระภาคทรงติเตียนการพูดเท็จ ทรงสรรเสริญการเว้นจากพูดเท็จโดยอเนกปริยาย มิใช่หรือ? ภิกษุทั้งหลายได้ทราบเรื่อง ก็พากันติเตียนโทษนะ และกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมภิกษุสงฆ์แล้วทรงสอบถามพระอุพนนทศากยบุตรก็ทูลรับว่าจริง จึงทรงติเตียน ... ครั้นแล้วทรงทำกรรมิกถา รับสั่งภิกษุทั้งหลายว่า

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุให้ปฏิญาณไว้ว่า จะจำพรรษาในวันเข้าพรรษาค้น เธอไปสู่อาวาสนั้น แต่พบอาวาส ๒ แห่งมีจีวรมากในระหว่างทาง จึงคิดอย่างนี้ว่า ถ้ากระไร เราจะจำพรรษาในอาวาส ๒ แห่งนี้ โดยวิธีนี้ จีวรเป็นอันมากก็จักบังเกิดแก่เรา เธอจึงจำพรรษาในอาวาส ๒ แห่งนั้น ภิกษุทั้งหลาย วันจำพรรษาค้นของภิกษุนั้นไม่ปรากฏ และเธอต้องอาบัติทุกกฎ เพราะรับคำ

ภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุให้ปฏิญาณไว้ว่า จะจำพรรษาในวันเข้าพรรษาค้น เธอไปสู่อาวาสนั้น ... ถึงวันแรม ๑ ค่ำ จึงเข้าที่อยู่จัดเสนาสนะ ตั้งน้ำฉัน น้ำใช้ กวาดบริเวณ เธอไม่มีกิจจำเป็น หลีกไปเสวยในวันนั้นทีเดียว ภิกษุทั้งหลาย วันจำพรรษาค้นของภิกษุนั้นไม่ปรากฏ และเธอต้องอาบัติทุกกฎ เพราะรับคำ

ภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุให้ปฏิญาณไว้ว่า จะจำพรรษาในวันเข้าพรรษาค้น เธอไปสู่อาวาสนั้น ... ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เข้าที่อยู่จัดเสนาสนะ ตั้งน้ำฉัน น้ำใช้ กวาดบริเวณ เธอมีกิจจำเป็น หลีกไปเสวยในวันนั้นทีเดียว ภิกษุทั้งหลาย วันจำพรรษาค้นของภิกษุนั้นไม่ปรากฏ และเธอต้องอาบัติทุกกฎ เพราะรับคำ ฯลฯ

๓. เรื่อง ไม่ไหว้ในโรงฉัน

ในพระวินยปิฎกส่วนหลัก มีเรื่องบุคคลและโอกาสที่ไม่ควรไหว้ กระจายอยู่ที่นั่นที่นั่น รวมแล้วไม่มากนัก แต่ในเล่มสุดท้าย คือปริวาร (วินย.๘/๑๒๒๕/๕๐๖) ท่านรวมมาไว้ทั้งหมดมี ๒๕ กรณี โดยบอกไว้สั้นๆ ว่า ไม่ควรไหว้ (“อวันทิสะ”)

ในอรรถกถา-ฎีกาอธิบายว่า ถ้าละเมิด ใน ๒๕ กรณีนั้น: ๑๒

กรณี เป็นอาบัติเบาคือทุกกฎ, ๑๓ กรณี ไม่เป็นอาบัติ เพียงแต่ไม่เหมาะสมไม่ควร

กรณีที่ไหว้แล้ว เป็นอาบัติ เช่น ไหว้เวลาเปลื้องกาย ไหว้ภิกษุที่ส่งของออกนอกจากสถานะ ไหว้พระบวชที่หลัง ไหว้คนที่ไม่ได้อุปสมบท เช่น ตามเนร

กรณีที่ไหว้แล้ว ไม่เป็นอาบัติ เพียงแต่ไม่เหมาะสมไม่ควร เช่น ไปตามบ้านเรือน ตามถนนชอกชอย กำดั่งทำธุระอยู่นอก กำดั่งดื่มยาอยู่ในโรงฉัน อยู่ในที่มืด กำดั่งหลับอยู่ กำดั่งถ่ายอุจจาระปัสสาวะ หรือผู้นั้นกำดั่งไล่ใจเรื่องอื่น ไม่รู้ตัวไม่นึกไม่มอง

ในกรณีเหล่านี้ การไหว้ไม่สมควร มิใช่โอกาสที่เหมาะสม ไม่เรียบร้อย ไม่งดงาม แต่กลับทำให้วุ่น บางทีเสียหายหรืออาจเป็นอันตราย ท่านยกตัวอย่าง เช่น ไหว้ในที่มืด หน้ามากหรือถูกตาอาจไปกระทบของแข็ง เช่น มุมเตียงเข้าก็ได้ หรือไหว้ขณะที่ท่านกำดั่งสวดมนต์ทำธุระอะไรอยู่ เช่น ท่านหยิบของย้ายของ คนไหว้อาจจะโดนของแข็งฟาดเอา

ดูตามนี้ ก็เห็นได้ว่า ที่ท่านไม่ให้ไหว้ขณะกำดั่งดื่ม กำดั่งเคี้ยว กำดั่งอยู่ในโรงฉันอะไรนี้ เพราะกำดั่งวุ่นกับกิจอื่นอยู่ซัดๆ การไหว้ในเวลานั้น อย่างน้อยก็ทำให้อดึกเอ็ดอืดด้วยกันทั้งสองฝ่าย

สำหรับเรื่องในโรงฉันหอนั้น เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของพระบัญญัติ ก็น่าจะชัดอยู่แล้ว เมื่อท่านจะฉัน ก็ให้โอกาสปลดอยท่านฉันไป พระอื่นไม่ควรเข้าไปแสดงความเคารพให้ท่านต้องประดักประเดิด เช่น พระมาจากวัดอื่น จะมาพบหลวงพ่อ ก็รอให้หลวงพ่อฉันเสร็จเสียก่อนแล้วค่อยเข้าไปไหว้ไปกราบ จึงจะงดงาม

ที่นี้ ในบางวัด ที่พระฉันรายองค์ นั่งเรียงเป็นแถวต่อกันไป พระหัวแถวต้นทางตักอาหารแล้ว ส่งต่อให้องค์ถัดไป องค์ที่รับอาหารต่อมานั้น เป็นผู้ย่อยกว่า เมื่อจะรับ ก็ไหว้ก่อนและกล่าวขอบคุณ อันนั้น มองได้ว่า เวลานั้น ท่านไม่ได้มุ่งที่จะทำการกราบไหว้อะไร เพียงแต่ท่านจะต้องรับอาหารอยู่แล้ว ก็จึงรับด้วยอาการเคารพ คือการไหว้เป็นอาการประกอบของการกระทำอย่างอื่น ไม่ใช่มุ่งที่จะกราบไหว้แสดงความเคารพกัน การไหว้ไม่ได้เข้าไปขัดขวางแทรกแซงหรือนุ่งนังนวดเนี่ยอะไรกับการฉัน แต่อาจจะช่วยให้ดูงดงามก็ได้

รวมแล้ว เมื่อจับที่เจตนารมณ์ของท่าน หมู่คณะก็ควรมาตกลงจัดวางวิธีปฏิบัติ ให้ถูกหลักด้วย ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ให้พอดีที่จะมองดูงดงามน่าเลื่อมใสด้วย ไม่ดักดัน ไม่กระด้าง ไม่เคอะเขิน และไม่เสียความรู้สึก

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต)

๑๖-๑๘ กันยายน ๒๕๕๔